

Den dynamiska traditionen i psykologin: en referenslista

Nedanstående litteraturlista innehåller skrifter som dokumenterar svagheterna i den psykodynamiska traditionen i psykologin. Urvalet syftar inte till att ge en fullständig täckning, utan är avsedd som vägledning. Ytterligare referenser finns i de listade arbetena. Förteckningen gjordes ursprungligen för att dokumentera ett antal kritiska påståenden som gjordes om dynamisk psykologi i en debatt i Sydsvenska Dagbladet hösten 1996. Några nyare referenser har lagts till.

Lund den 18 januari 1999
Germund Hesslow

Psykoteraapis effekter

En gedigen fastän något åldrad översikt över psykoterapearforskningen är

Smith ML, Glass GV & Miller TI (1980) The Benefits of Psychotherapy. Johns Hopkins University Press.

Författarna hävdar att psykoteraapi visserligen har en viss positiv effekt men att den saknar s.k. specifika effekter, dvs man kan inte säkert påvisa olika effekter av olika typer av psykoteraapi eller att professionell psykoteraapi har bättre effekter än stödjande samtal med en psykologiskt helt utbildad person.. Deras data tyder dock på att psykoanalys ger sämre resultat än beteendeterapi och kognitiv terapi. En klassisk översikt som talar i samma riktning - dvs psykoteraapi har väsentligen placeboeffekter - är

Prioleau L, Murdock M & Brody N (1983) An analysis of psychotherapy versus placebo studies. Behavioral and Brain Sciences 6: 275-310.

Slutsatserna bekräftas i stort sett av den relativt färska

Dawes RM (1994) House of Cards: Psychology and Psychotherapy Built on Myth, The Free Press, New York

Nyare artiklar som tyder på att psykoteraapeutisk utbildning kan försämra den terapeutiska effektiviteten är följande

Christensen A & Jacobson NS (1994) Who (or what) can do psychotherapy: the status and challenge of nonprofessional therapies. Psychological Science 5:8-14

Weisz JR, Weiss B, Han SS, Granger DA & Morton T (1995) Effects of psychotherapy with children and adolescents revisited: A metaanalysis of treatment outcome studies. Psychological Bulletin 117:450-468

Barndomens betydelse för den vuxnes personlighet

Nedanstående bok, som bygger på data från många områden, hävdar att familjeförhållanden i stort sett saknar betydelse för personligheten. Det väsentligaste inflytandet vid sidan av arvsanlagen kommer enligt förf. från andra barn och från det omgivande samhället.

Harris, JR (1998) The Nurture Assumption. The Free Press, New York

Följande bok kritiserar särskilt föreställningen om "latenta" effekter av barndomsupplevelser, d.v.s. sådana effekter som inte visar sig i samband med upplevelsen utan först många år senare

Dawes RM (1994) Se ovan.

Ett av de arbeten som Dawes särskilt diskuterar är följande studie av våldsoffer
Widom CS (1989) The cycle of violence, Science 244:160-166.

En klassisk studie av betydelsen av föräldrarnas beteende som visar att uppfostran har ytterst små effekter på individens personlighet i vuxen ålder

McCrae RR & Costa PT (1988) Recalled parent-child relations and adult personality. J Personality 56:417-34

McCrae RR & Costa PT (1988) Do parental influences matter? A reply to

Halverson. J Personality 56:445-49

De viktigaste beläggen för genernas betydelse för personligheten kommer naturligtvis från studier av enäggstvillingar som vuxit upp i olika familjer. Det viktigaste argumentet mot tanken att uppfostran, trauman, familjerelationer o.d. är viktiga, är fyndet att enäggstvillingar som växer upp tillsammans inte blir mer lika än de som växer upp åtskilda samt att obesläktade barn som växer upp tillsammans inte uppvisar någon nämvärd korrelation i personlighet. Ett exempel på denna forskning är

Bouchard TJ, Lykken DT, McGue M, Segal NL & Tellegen A (1990) Sources of human psychological differences: the Minnesota Study of Twins Reared Apart. Science, 250:223-228.

En klassisk översikt som åtföljs av ett stort antal debattinlägg av andra forskare är

Plomin R and Daniels D (1987) Why are children in the same family so different from one another? Behavioral and Brain Sciences 10:1-60.

Andra bra översikter är

Bouchard TJ (1994) Genes, Environment and Personality. Science 264:1700-1701

Plomin R, DeFries JC, McClearn GE (1990) Behavioral Genetics, Freeman, New York.

Bouchard TJ, McGue M (1990) Genetic and rearing environmental influences on adult personality: An analysis of adopted twins reared apart. Special Issue: Biological foundations of personality: Evolution, behavioral genetics, and psychophysiology. Journal of Personality, 58:263-292.

Plomin R, Owen MJ & McGuffin P (1994) The Genetic Basis of Complex Human Behaviors. Science 264:1733-1739.

Harris, JR (1995) Where is the Child's Environment? A Group Socialization Theory of Development. Psychological Review 102:458-489

Rowe DC (1990) As the twig is bent? The myth of child-rearing influences on personality development. Journal of Counseling and Development 68: 606-611.

Scarr S (1992) Developmental Theories for the 1990:s Development and Individual Differences. Child Development 63:1-19.

Freuds drömteori

Modern fysiologisk drömforskning har erhållit flera resultat som strider mot den freudienska drömteorin. Man kan t.ex. svårligen tänka sig att drömmandet uttrycker bortträngt material när det visar sig att djur och spädbarn drömmer. Resultaten från drömforskningen, som man kan finna i normala läroböcker i neurofysiologi relateras vanligen inte till den psykoanalytiska teorin. Detta görs dock i

Grünbaum A (1984) The Foundations of Psychoanalysis: A Philosophical Critique. University of California Press, Los Angeles.

McCarley RW & Hobson JA (1977) The neurobiological origins of psychoanalytical dream theory. American Journal of Psychiatry 134:1211-1221.

Freuds neurosteori

Grünbaum A (1984) Se ovan.

Värdet av kliniska psykologiska bedömningar

Följande klassiska översikt över ett stort antal empiriska undersökningar visade redan på 50-talet att kliniska psykologiska bedömningar inte gav säkrare prognoser än sådana som baserades på en enkel statistisk modell.

Meehl P (1954) Clinical Versus Statistical Prediction. University of Minnesota Press, Minneapolis.

Resultaten har senare bekräftats av otaliga studier som sammanfattas av

Dawes RM (1994). Se ovan.

Har bortträngning bevisats?

Holmes DS (1990) The evidence for repression: an examination of sixty years of research. I JL Singer (red.) Repression and Dissociation, University of Chicago Press, Chicago. Pp 85-102.

är en utmärkt översikt över bortträngningslitteraturen, medan nästa arbete enbart fokuserar på bortträngda minnen av sexuella övergrepp.

Pope JHG & Hudson JI (1995) Can memories of childhood sexual abuse be repressed? Psychology and medicine 25:121-126.

Den expertgruppsbedömning av den percept-genetiska forskningen i Lund som jag citerade i min replik till Alf Nilsson kommer från

Öhman A & Öhngren B (red) (1991) Two Faces of Swedish Psychology, Humanistisk-samhälls-vetenskapliga forskningsrådet, Swedish Science Press, Uppsala

Värdet av Rorschachtestet inklusive Exnersystemet

Den bristande tillförlitligheten hos Rorschachtestet framgår redan av gamla läroböcker t.ex.

Anastasi A (1961 m fl upplagor) Psychological Testing. Macmillan, New York.

Senare översikter bekräftar helt dessa slutsatser, t.ex.

Dawes RM (1994). Se ovan.

Ibland påstås att det sk "Exner-systemet", ett nytt standardiserat tolkningssystem för Rorschachtestet, skulle ha högre grad av tillförlitlighet och giltighet (reliabilitet och validitet). Detta system kritiseras av Dawes. En ännu hårdare kritik framförs i

Wood JM, Nezworski MT, Stejskal WJ (1996) The Comprehensive System for the Rorschach Test: A Critical Examination. Psychological Science 7:3-10.

Artikeln åtföljs av en replik från Exner och en slutreplik från Wood et al.

Freuds fusk med data

Sulloway FJ (1991) Reassessing Freud's Case Histories. Isis 82:245-275.

tar upp trovärdigheten i Freuds fallbeskrivningar. Ämnet diskuteras också av

Webster R (1994) Why Freud was wrong. HarperCollins, London.

Anomalier i Freuds databas har observerats av många forskare. Böcker av t.ex. Macmillan, Esterson Scharnberg är goda källor. Den senare visar att anomalierna är av sådan art att Freud inte rimligen kan ha varit i god tro.

Scharnberg, M (1993) The Non-Authentic Nature of Freud's Observations. Acta Universitatis Uppsaliensis, Uppsala Studies in Education 47-48, Vol I-II.

Upptäckten av det omedvetna

Att Freud skulle ha varit den förste att intressera sig för omedvetna fenomen vederlades av idéhistoriker för länge sedan, t.ex. i

Ellenberger HF (1970) The Discovery of the Unconscious. Basic Books, New York.

Whyte LL (1962) The Unconscious before Freud. Tavistock Publ., London.